

FOLKETINGET

Notat: Betydningen af delvis sund aldring

Sammenfatning

Finansudvalget har bedt de økonomiske konsulenter i Folketinget forklare begrebet delvis sund aldring. Bestillingen blev afgivet i forbindelse med det oplæg, som de økonomiske konsulenter holdt for Finansministeriet den 12. september 2019.

Nedenfor forklares, hvorledes korrektionen for delvis sund aldring reducerer de helbredsrelaterede udgifter i regeringens fremskrivning med den begrundelse, at danskerne ikke bare forventes at leve længere, men at de også vil være raskere i længere tid. Korrektionen for delvis sund aldring reducerede det demografiske træk med ca. 13 pct. frem mod 2025 i den forrige VLAK-regerings fremskrivning fra august 2018.

18. september 2019

Demografisk træk i den lange fremskrivning

Regeringen forventer, at sammensætningen af befolkningen i de kommende år gradvist skifter i retning af flere ældre: Hvor knap 20 ud af 100 er over 65 år i 2019, forventes der at være knap 25 ud af 100 over 65 år i 2044. Finansministeriet skønner, at udviklingen vil lede til, at der skal afsættes relativt flere ressourcer til plejehjem og sygehuse m.v., hvis de ældre skal serviceres med de samme standarder som i dag.

J.nr.: 18-001400-10

Det Internationale
Sekretariat

Kathrine Lange
(3323)

Økonomisk
chefkonsulent

Finansministeriet anvender begrebet det demografiske træk til at illustrere dette forhold. Det demografiske træk viser således, hvor meget det offentlige forbrug skal vokse, hvis standarderne i det offentlige skal fastholdes, dvs. hvis den reale offentlige forbrugsudgift pr. bruger skal forblive uændret.

Finansministeriet angiver selv, at beregningen af det demografiske træk generelt skal fortolkes varsomt, idet det er et forholdsvist groft mål.¹ Beregningen af det demografiske træk – uden sund aldring – foretages ved at sammenholde den forventede befolkningsudvikling med senest tilgængelige data for offentligt forbrug. Det demografiske træk beregnes, så de reale offentlige forbrugsudgifter pr. person i en given demografisk gruppe holdes konstant. De demografiske grupper dækker over alder, køn og herkomst. Der tages således højde for, at f.eks. flere ældre personer vil øge efterspørgslen efter læger, mens flere børn vil øge efterspørgslen efter pædagoger, jf. eventuelt boks 1.

¹ Jf. Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 639 (Alm. del) af 21. september 2018

Boks 1. Beregning af det reale demografiske træk uden sund aldring

Det offentlige forbrug kan overordnet opdeles i et individuelt, som kan fordeles på enkeltpersoner, og et kollektivt offentligt forbrug, som ikke kan fordeles på enkeltpersoner. Det kollektive offentlige forbrug udgør knap 30 pct. af det offentlige forbrug og dækker f.eks. over retsvæsenet, forsvaret og administrationen, mens det individuelle offentlige forbrug udgør godt 70 pct. og dækker over sygehuse, skoler m.v.

Udgifterne til det kollektive offentlige forbrug antages i fremskrivningen at følge den generelle befolkningsudvikling. Det indebærer, at den forventede stigning i befolkningens størrelse medfører et øget træk på det kollektive offentlige konsum.

Størstedelen af stigningen i det demografiske træk stammer fra en stigning i det individuelle offentlige forbrug. Det individuelle offentlige forbrug dækker over uddannelse (folkeskole, gymnasier, videregående uddannelse m.v.), sundhedsvæsenet (medicin, hospitaler og plejehjem), social beskyttelse (daginstitutioner og hjemmehjælp) og fritid, kultur m.v. Størstedelen af disse udgifter kan individualiseres på alder, køn og herkomstgrupper. Visse udgifter kan dog ikke individualiseres, f.eks. udgifter til fritid og kultur, der ligesom det kollektive offentlige forbrug fordeles ligeledes blandt alle borgere. Ved at sammenveje befolkningsudviklingen med de aldersfordelte udgifter på de enkelte delområder får man et mål for udviklingen i det demografiske træk fra det individuelle offentlige forbrug.²

Finansministeriet har oplyst, at 2018 udgør udgangsåret for det demografiske træk i den seneste fremskrivning³. Dermed viser det demografiske træk i denne fremskrivning mere konkret, hvor meget det offentlige forbrug skal vokse, hvis den reale offentlige forbrugsudgift pr. bruger skal fastholdes på samme niveau som i 2018, dog med en korrektion for delvis sund aldring.⁴

Hvad menes der med delvis sund aldring?

I beregningen af det demografiske træk korrigerer Finansministeriet ikke bare for, at danskerne lever længere – men også for, at vi holder os også raskere i længere tid. Dette betegnes delvis sund aldring.

Korrektionen for delvis sund aldring indebærer mere teknisk, at befolkningen opdeles i en gruppe, der befinder sig i en terminal fase (de sidste 3 år) og en

² Se også "Mod nye mål – Danmark 2015, Teknisk baggrundsrapport", Finansministeriet, 2007.

³ Dvs. "Opdateret 2025-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2023 – teknisk fremsættelse", Finansministeriet 2019.

⁴ Se eventuelt også svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 505 (alm. del) af 22. marts 2019.

gruppe, der har mere end 3 leveår tilbage. Finansministeriet foretager opdelingen, fordi helbredsrelaterede udgifter til personer i en given alder er betydeligt højere, hvis personerne har mindre end 3 leveår tilbage i forhold til personer på samme alder med mere end 3 leveår tilbage⁵. Korrektionen for delvis sund aldring indebærer, at færre personer på et givent alderstrin vil finde sig i den terminale fase, når levetiden stiger – og således vil færre personer på dette alderstrin have høje helbredsrelaterede udgifter.

Begrebet delvis sund aldring forstås nok bedst ved at sammenholde de to poler: Fuld sund aldring og ingen sund aldring, jf. boks 2.

Boks 2. Ingen sund aldring, fuld sund aldring og delvis sund aldring

Ved *ingen sund aldring* forudsætter Finansministeriet beregningsteknisk, at udgiften til en 80-årig i 2040 reelt set vil være den samme som i dag, på trods af at en 80-årig i 2040 forventes at leve længere end i dag.

Fuld sund aldring betyder derimod, at udgifterne forskydes med stigningen i levetiden. Hvis restlevetiden for en 80-årig stiger med 5 år fra 2019 til 2040, vil de helbredsrelaterede udgifter for en 80-årig i 2040 svare til udgifterne for en 75-årig i 2019.

Af svaret på Finansudvalgets spørgsmål nr. 639 (Alm. del) af 21. september 2018 fremgår det, at Finansministeriets korrektion ligger imellem disse to poler, hvorfor korrektionen betegnes korrektion *for delvis sund aldring*, se også tabel 1.

Betydningen af delvis sund aldring

I den forrige regerings fremskrivning fra august 2018 indebar korrektionen for delvis sund aldring, at det demografiske træk blev reduceret fra 27 mia. kr. til 23,5 mia. kr. (2019-priser) fra 2019 til 2025.⁶ Det vil sige, at korrektionen for delvis sund aldring reducerede det demografiske træk med knap 13 pct. på dette tidspunkt.

⁵ Jf. svar på Finansudvalgets spørgsmål 580 (alm. del) af 18. september 2017, "Mod nye mål – Danmark 2015 Teknisk baggrundsrapport" samt svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 639 (alm. del) af 21. september 2018.

⁶ Jf. svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 639 (alm. del) af 21. september 2018

Tabel 1. Beregnet årlig vækst i det demografiske træk, 2019-2025

Mia. 2019-priser	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2019-2025
	Årlig vækst							Vækst i perioden
Ingen sund aldring	3½	3½	3½	3½	4	4	4	27
Delvis sund aldring	3½	3	3	3	3½	3½	3½	23½
Fuld sund aldring	3	2½	2½	2½	3	3	3	19½

Kilde: Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 639 (Alm. del) af 21. september 2018

Finansministeriets beregning af tallene i FIU 639 er opgjort på baggrund af 2025-forløbet fra august 2018. Den seneste befolkningsprognose, som er indregnet i den lange fremskrivning fra august 2019, indeholder en mindre vækst i antallet af bl.a. børn og ældre. Finansministeriet har på den baggrund oplyst, at korrektionen for delvis sund aldring vil være mindre nu end i august 2018.

Det er imidlertid værd at bemærke, at selv om dødssandsynlighederne ikke falder væsentligt over perioden fra 2019 til 2025, så reducerer korrektionen for delvis sund aldring det demografiske træk med knap 13 pct. i fremskrivningen fra august 2018. De økonomiske konsulenter har spurgt Finansministeriet om dette. Finansministeriet har svaret, at den ældre del af befolkningen, der kun har få leveår tilbage, udgør hovedparten af væksten i det demografiske træk, og at små ændringer i dødssandsynlighederne derfor vil have en forholdsvis stor effekt i korrektionen for delvis sund aldring.

Dette dokument er udarbejdet af Folketingets Administration til brug for medlemmer af Folketinget. Efter ønske fra Folketingets Præsidium understøtter Folketingets Administration det parlamentariske arbejde i Folketinget, herunder lovgivningsarbejdet og den parlamentariske kontrol med regeringen ved at yde upartisk faglig bistand til medlemmerne. Faglige noter udarbejdet af Folketingets Administration er i udgangspunktet offentligt tilgængelige.